
περιεχόμενα

ΠΡΟΛΟΓΟΣ 25

Γενική Εισαγωγή

1. Γενικά.....	29
2. Πρώτο μισό του 20ού αιώνα.....	31
3. Δεύτερο μισό του 20ού αιώνα.....	32
3.1. Ο.Ο.Σ.Α.....	32
3.2. ΕΖΕΣ	32
3.3. Συμβούλιο της Ευρώπης	33
3.4. Ευρωπαϊκή Κοινότητα Άνθρακα και Χάλυβα (EKAX)	34
3.5. ΕΟΚ.....	35
3.6. Συνθήκη συγχώνευσης	36
3.7. Η Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη	37
3.8. Η Συνθήκη του Μάαστριχτ	37
3.9. Η Ευρωπαϊκή Ένωση	37
3.10. Η Οικονομική και Νομισματική Ένωση	38
3.11. Η Συνθήκη του Άμστερνταμ	39
3.12. Η Συνθήκη της Νίκαιας	40
3.12.1. Γενικά.....	40
3.12.2. Καινοτομίες.....	40
3.12.2.1. Λήψη αποφάσεων	40
3.12.2.2. Περιορισμός του βέτο	41
3.12.2.3. Ευρωπαϊκή Επιτροπή.....	41
3.12.2.4. Ενισχυμένες συνεργασίες.....	42
3.13. Προοπτικές για το μέλλον της Ε.Ε.	42
3.14. Συνοπτικό διάγραμμα	44

Περίληψη 45

Ερωτήσεις και θέματα για συζήτηση 46

Βιβλιογραφία 46

Μέρος 10: Οργάνωση και Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Εισαγωγή	48
--------------------	----

Κεφάλαιο 1: Τα Όργανα της Κοινότητας

1.1. Γενικά	52
1.2. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο	54
1.2.1. Σύνθεση	54
1.2.2. Εξουσίες - Αρμοδιότητες	55
1.2.3. Δικαιώμα συναπόφασης	56
1.2.4. Λειτουργία του Κοινοβουλίου	56
1.2.5. Σχέσεις με την Επιτροπή και το Συμβούλιο	57
1.2.6. Σχέσεις με τα εθνικά κοινοβούλια	58
1.2.7. Τα πολιτικά κόμματα	59
1.2.8. Διαμεσολαβητής	60
1.2.9. Σύσταση εξεταστικής επιτροπής	61
1.3. Το Συμβούλιο	61
1.3.1. Σύνθεση	61
1.3.2. Καθήκοντα	62
1.3.3. Λειτουργία	63
1.3.4. Όργανα βοηθητικά του Συμβουλίου	65
1.3.4.1. Η Επιτροπή των Μονίμων Αντιπροσώπων	65
1.3.4.2. Η Γενική Γραμματεία	66
1.4. Η Επιτροπή	66
1.4.1. Σύνθεση	66
1.4.2. Ανεξαρτησία των μελών	68
1.4.3. Καθήκοντα	68
1.4.4. Αρμοδιότητες	70
1.4.5. Λειτουργία	71
1.4.6. Διοικητική οργάνωση	71
1.5. Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο	74
1.5.1. Σύνθεση	74
1.5.2. Λειτουργία	74
1.5.3. Αρμοδιότητες	75
1.5.3.1. Διαφορές μεταξύ κοινοτικών οργάνων	75
1.5.3.2. Διαφορές μεταξύ οργάνων και κρατών μελών	76
1.5.3.3. Διαφορές μεταξύ κρατών μελών	76
1.5.3.4. Διαφορές μεταξύ προσώπων και κοινοτικών οργάνων	77

1.5.4. Πώς και πότε μπορεί να προσφύγει ο πολίτης	77
1.5.5. Σχέση με τα εθνικά δικαστήρια	78
1.5.6. Το Πρωτοδικείο	79
1.5.6.1. Σύνθεση	79
1.5.6.2. Αρμοδιότητες	80
1.6. Το Ελεγκτικό Συνέδριο	80
1.6.1. Σύνθεση	80
1.6.2. Αρμοδιότητες	81
1.7. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο	82
1.7.1. Σύσταση	82
1.7.2. Λειτουργία	82
1.7.3. Αρμοδιότητες	83
1.8. Επικουρικά Όργανα	83
1.8.1. Η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή (ΟΚΕ)	84
1.8.1.1. Σύνθεση	84
1.8.1.2. Αρμοδιότητες	85
1.8.2. Η Επιτροπή των Περιφερειών	86
1.8.2.1. Σύσταση	86
1.8.2.2. Αρμοδιότητες	86
1.9. Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων	87
1.10. Ευρωπαϊκό Σύστημα Κεντρικών Τραπεζών	88
1.10.1. Γενικά	88
1.10.2. Η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα	88
1.10.2.1. Διοίκηση	88
1.10.2.2. Αρμοδιότητες	89
1.10.2.3. Λειτουργία	89
1.11. Διακυβερνητική Διάσκεψη	90
1.11.1. Γενικά	90
1.11.2. Εργασίες	91
1.11.3. Διμερείς ΔΚΔ	92

Περίληψη **92**

Ερωτήσεις και θέματα για συζήτηση **94**

Βιβλιογραφία **95**

Κεφάλαιο 2: Η Κοινοτική Έννομη Τάξη

2.1. Έννοια	98
2.2. Πηγές των κανόνων της	99
2.2.1. Πρωτογενές δίκαιο	100
2.2.2. Παράγωγο δίκαιο	100

2.3.	Οι πράξεις των Κοινοτικών Οργάνων	101
2.3.1.	Ειδη	101
2.3.2.	Κανονισμός	101
2.3.2.1.	Γενικά	101
2.3.2.2.	Έννοιες	102
2.3.2.2.1.	Γενική ισχύς	102
2.3.2.2.2.	Καθολική δεσμευτικότητα	102
2.3.2.2.3.	Άμεση ισχύς	103
2.3.2.3.	Έκδοση	103
2.3.3.	Η Οδηγία	103
2.3.3.1.	Γενικά	103
2.3.3.2.	Έκδοση - Μεταφορά	104
2.3.3.3.	Δεσμευτικότητα	104
2.3.3.4.	Παράλειψη έκδοσης ή μεταφοράς	105
2.3.4.	Η Απόφαση	106
2.3.4.1.	Γενικά	106
2.3.4.2.	Διάκριση από Κανονισμό και Οδηγία	106
2.3.4.3.	Όταν αποδέκτες είναι τα κράτη	107
2.3.5.	Σύσταση - Γνώμη	107

Περίληψη **108**

Ερωτήσεις και θέματα για συζήτηση **109**

Βιβλιογραφία **110**

Κεφάλαιο 3: Η Ευρωπαϊκή Ένωση και τα Κράτη Μέλη

3.1.	Γενικά	113
3.2.	Υπεροχή του κοινοτικού δικαίου	114
3.2.1.	Από την πλευρά της Κοινότητας	114
3.2.2.	Από την πλευρά των κρατών μελών	117
3.3.	Κυρώσεις	118
3.4.	Κατανομή αρμοδιοτήτων	119
3.4.1.	Γενικά	119
3.4.2.	Αποκλειστικές αρμοδιότητες	119
3.4.3.	Συντρέχουσες αρμοδιότητες	120
3.4.4.	Παράλληλες αρμοδιότητες	120
3.4.5.	Σιωπηρές αρμοδιότητες	120
3.4.6.	Η αρχή της επικουρικότητας	121
3.4.6.1.	Έννοια	121
3.4.6.2.	Έρευνα για ύπαρξη προϋποθέσεων	122
3.4.6.3.	Κατευθυντήριες γραμμές	123

3.4.6.4. Υποχρεώσεις των μελών	124
3.4.6.4.1. Ως προς την Κοινότητα	124
3.4.6.4.2. Ως προς τα άλλα κράτη μέλη	125
Περίληψη	126
Ερωτήσεις και θέματα για συζήτηση	127
Βιβλιογραφία	127

Κεφάλαιο 4: Η Ευρωπαϊκή Ένωση και οι Τρίτες Χώρες

4.1. Ικανότητα σύναψης διεθνών συνθηκών	130
4.1.1. Γενικά	130
4.1.2. Κατηγορίες διεθνών συνθηκών	131
4.2. Ένταξη κρατών στην Ε.Ε.	131
4.2.1. Γενικά	131
4.2.2. Διαδικασία	132
4.3. Σύνδεση με την Κοινότητα	132
4.4. Διεύρυνση της Ε.Ε.	134
4.4.1. Γενικά	134
4.4.2. Οι συμφωνίες σύνδεσης (ευρωπαϊκές συμφωνίες)	134
4.4.3. Κριτήρια προσχώρησης	135
4.4.4. Προενταξιακή στρατηγική	136
4.4.5. Εταιρικές σχέσεις για την προσχώρηση	136

Περίληψη

Ερωτήσεις και θέματα για συζήτηση

Βιβλιογραφία

Μέρος 20: Πολιτικές και Δράσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Εισαγωγή	142
1. Στόχοι Ε.Κ.	142
2. Στόχοι Ε.Ε.	143
3. Αρχές της Ε.Ε.	144
4. Δράσεις της Ε.Ε.	145

Κεφάλαιο 5: Οι Τέσσερις Ελευθερίες

5.1. Γενικά	150
5.2. Ελεύθερη κυκλοφορία εμπορευμάτων	150

5.2.1.	Έννοια εμπορεύματος	150
5.2.2.	Τελωνειακή Ένωση	151
5.2.2.1.	Γενικά	151
5.2.2.2.	Ενδοκοινοτικοί δασμοί	152
5.2.2.2.1.	Έννοια	152
5.2.2.2.2.	Διάκριση από άλλες έννοιες	153
5.2.2.3.	Φορολογικές επιβαρύνσεις ισοδύναμου αποτελέσματος	154
5.2.2.3.1.	Έννοια	154
5.2.2.3.2.	Εξαιρέσεις	154
5.2.2.4.	Το κοινό δασμολόγιο	155
5.2.3.	Άλλοι περιορισμοί και μέτρα	156
5.2.3.1.	Γενικά	156
5.2.3.2.	Ποσοτικοί περιορισμοί	156
5.2.3.3.	Μέτρα ισοδύναμου αποτελέσματος	157
5.2.3.3.1.	Έννοια	157
5.2.3.3.2.	Δεν θεωρούνται ως μέτρα ισοδύναμου αποτελέσματος	158
5.2.3.3.3.	Κριτήρια για την ισοδυναμία του μέτρου	159
5.2.3.3.4.	Αγορανομικές διατάξεις	160
5.2.3.3.5.	Εξαιρέσεις	161
5.2.3.3.5.1.	Γενικά	161
5.2.3.3.5.2.	Λόγοι εξαιρέσεων	161
5.2.4.	Κρατικά εμπορικά μονοπώλια	164
5.2.4.1.	Έννοια μονοπώλιου	165
5.2.4.2.	Υποχρεώσεις	165
5.2.4.3.	Έννοια απαγόρευσης	166
5.2.4.4.	Προστατευτικά μέτρα	166
5.3.	Ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων	166
5.3.1.	Γενικά	166
5.3.2.	Περιεχόμενο της ελευθερίας	167
5.3.2.1.	Έννοια	167
5.3.2.2.	Έκταση	168
5.3.3.	Ιθαγένεια της Ένωσης	168
5.3.3.1.	Απόκτηση	168
5.3.3.2.	Δικαιώματα	169
5.3.4.	Η Συμφωνία των Schengen	170
5.3.4.1.	Γενικά	170
5.3.4.2.	Περιεχόμενο	171

5.4.	Ελεύθερη παροχή των υπηρεσιών	172
5.4.1.	Εισαγωγικά	172
5.4.2.	'Εννοιες	172
5.4.2.1.	Γενικά	172
5.4.2.2.	Περιεχόμενο	173
5.4.3.	Κατηγορίες μετακινούμενων εργαζομένων	174
5.4.3.1.	Γενικά	174
5.4.3.2.	Εργαζόμενοι με εξάρτηση από εργοδότη	175
5.4.3.3.	Εγκατάσταση ελεύθερων επαγγελματιών	176
5.4.3.4.	Παροχή υπηρεσιών σε χώρα άλλη από αυτή της κατοικίας	177
5.4.4.	Δικαιώματα εργαζομένων	178
5.4.4.1.	Δικαίωμα στην ελεύθερη είσοδο και παραμονή	178
5.4.4.2.	Δικαίωμα στην αποδοχή κάθε πραγματικής προσφοράς εργασίας	179
5.4.4.2.1.	'Εννοια	179
5.4.4.2.2.	Απαιτήσεις	179
5.4.4.2.3.	Άδεια παραμονής	180
5.4.4.2.4.	Δικαίωμα παραμονής χωρίς άδεια	181
5.4.4.3.	Δικαίωμα στην αναχώρηση	181
5.4.4.4.	Δικαίωμα μόνιμης εγκατάστασης	182
5.4.4.4.1.	Του ιδίου εργαζομένου	182
5.4.4.4.2.	Των μελών της οικογένειάς του	183
5.4.5.	Αρχή της ίσης μεταχείρισης	184
5.4.5.1.	Απαγόρευση διακρίσεων	184
5.4.5.1.1.	Με βάση την εθνική νομοθεσία	184
5.4.5.1.2.	Με βάση σύμβαση	185
5.4.5.2.	Κοινωνικές παροχές	185
5.4.5.3.	Ισότητα όσον αφορά τα μέλη της οικογένειας	186
5.4.5.4.	Ερμηνευτική προσέγγιση της αρχής	187
5.4.5.4.1.	'Οσον αφορά του ιδιους τους εργαζόμενους	187
5.4.5.4.2.	'Οσον αφορά τα μέλη της οικογένειάς του	188
5.4.6.	Αποκλίσεις από την αρχή της ελεύθερης κυκλοφορίας και εγκατάστασης	190
5.4.6.1.	Λόγοι δημόσιας ασφάλειας, τάξης και υγείας	190
5.4.6.1.1.	Γενικά	190
5.4.6.1.2.	Δημόσια τάξη	190

5.4.6.1.3. Δημόσια υγεία	191
5.4.6.1.4. Διαδικαστικά	192
5.4.6.2. Εργασία στο δημόσιο τομέα	193
5.4.7. Αναγνώριση τίτλων σπουδών	195
5.4.8. Ιθαγένεια τρίτης χώρας	197
5.5. Η ελεύθερη κίνηση των κεφαλαίων	197
5.5.1. Συνθήκη E.O.K.	197
5.5.2. Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη	198
5.5.3. Συνθήκη του Μάαστριχτ	199
5.5.3.1. Γενικά	199
5.5.3.2. Επιφυλάξεις υπέρ των κρατών μελών	199
5.5.3.3. Περιορισμοί έναντι τρίτων χωρών	200

Περιληψη **201**

Ερωτήσεις και θέματα για συζήτηση **202**

Βιβλιογραφία **203**

Κεφάλαιο 6: Οικονομική και Νομισματική Πολιτική

6.1. Γενικά	207
6.2. Οικονομική πολιτική	207
6.2.1. Γενικός προσανατολισμός	207
6.2.2. Πολυμερής Εποπτεία	208
6.2.3. Απαγορεύσεις	209
6.2.4. Δημοσιονομικά ελλείμματα	210
6.2.5. Συνέπειες μη εκπλήρωσης υποχρεώσεων	211
6.3. Νομισματική πολιτική	212
6.3.1. Εισαγωγή	212
6.3.2. Τα τρία στάδια της O.N.E.	213
6.3.3. Μηχανισμός συναλλαγματικών ισοτιμιών	214
6.3.3.1. Αρχές και στόχοι	215
6.3.3.2. Βασικά χαρακτηριστικά	215
6.3.4. Συντονισμός οικονομικών πολιτικών κατά το τρίτο στάδιο της ONE	216
6.3.4.1. Γενικά	216
6.3.4.2. Περιεχόμενο	216
6.3.4.3. ECOFIN	218
6.3.5. Ενιαίο ευρωπαϊκό νόμισμα (Ευρώ)	218
6.3.5.1. Γενικά	218
6.3.5.2. Παρεκκλίσεις	219
6.3.5.3. Τραπεζογραμμάτια και κέρματα σε ευρώ	220
6.3.6. Ελλάδα και ONE	221

6.3.6.1. Γενικά	221
6.3.6.2. Κριτήρια σύγκλισης.....	221
6.3.6.3. Έκθεση σύγκλισης.....	222

Περίληψη **224**

Ερωτήσεις και θέματα για συζήτηση **225**

Βιβλιογραφία **226**

Κεφάλαιο 7: Κοινωνική Πολιτική

7.1. Γενικά.....	230
7.2. Κοινοτικός χάρτης των θεμελιωδών κοινωνικών δικαιωμάτων των εργαζομένων.....	235
7.2.1. Εισαγωγικά.....	235
7.2.2. Περιεχόμενο του Κοινωνικού Χάρτη.....	236
7.2.2.1. Ελεύθερη κυκλοφορία.....	236
7.2.2.2. Απασχόληση και αμοιβή	236
7.2.2.3. Βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης και εργασίας.....	237
7.2.2.4. Κοινωνική προστασία	238
7.2.2.5. Ελευθερία του συνεταιριζεσθαι και της συλλογικής διαπραγμάτευσης.....	238
7.2.2.6. Επαγγελματική κατάρτιση	239
7.2.2.7. Ίση μεταχείριση ανδρών και γυναικών	239
7.2.2.8. Πληροφόρηση, διαβούλευση και συμμετοχή των εργαζομένων	239
7.2.2.9. Προστασία της υγείας και ασφάλειας στο χώρο εργασίας	240
7.2.2.10. Προστασία των παιδιών και των εφήβων.....	240
7.2.2.11. Ηλικιωμένοι	241
7.2.2.12. Ανάπτηροι	241
7.2.2.13. Εφαρμογή του Χάρτη	242
7.3. Ίση μεταχείριση	242
7.3.1. Εισαγωγικά.....	242
7.3.2. Γενική αρχή.....	243
7.3.3. Ίση αμοιβή	244
7.3.4. Εξαιρέσεις	245
7.3.5. Μέσα θεραπείας	246
7.3.6. Απόδειξη	247
7.3.7. Ίση μεταχείριση στον τομέα της κοινωνικής ασφάλισης	247

7.4.	Αμοιβή της εργασίας	248
7.5.	Οργάνωση του εργασιακού χρόνου	249
7.5.1.	Γενικά	249
7.5.2.	Βασικές αρχές	250
7.5.3.	Αποκλίσεις	252
7.5.3.1.	Πρώτη κατηγορία	252
7.5.3.2.	Δεύτερη κατηγορία	252
7.5.3.3.	Τρίτη κατηγορία	253
7.5.4.	Ανώτατο όριο εβδομαδιαίας εργασίας	253
7.6.	Άδειες	254
7.6.1.	Ετήσια άδεια	254
7.6.2.	Γονική άδεια	255
7.6.3.	Άδεια λόγω ανώτερης βίας	255
7.7.	Κοινωνική προστασία	256
7.7.1.	Γενικά	256
7.7.2.	Αρχές	256
7.7.2.1.	Μη διάκριση	256
7.7.2.2.	Ένας και μοναδικός εφαρμοστέος κανόνας	256
7.7.2.3.	Αρχή της ενσωμάτωσης	257
7.7.2.4.	Εξαγωγιμότητα	257
7.7.3.	Συγκεκριμένες παροχές	257
7.8.	Προστασία της υγείας και ασφάλειας στο χώρο της εργασίας	258
7.8.1.	Γενικά	258
7.8.2.	Στόχοι	259
7.8.3.	Επικίνδυνες ουσίες	260
7.8.4.	Πρόληψη, προστασία	262
7.8.4.1.	Υποχρεώσεις εργοδοτών	262
7.8.4.2.	Υποχρεώσεις εργαζομένων	263
7.8.5.	Υγιεινή και ασφάλεια των χωρών εργασίας	264
7.8.6.	Εργασιακός εξοπλισμός	265
7.9.	Προστασία ειδικών κατηγοριών εργαζομένων	265
7.9.1.	Έγκυες γυναίκες	265
7.9.2.	Ανήλικοι εργαζόμενοι	267
7.10.	Ελευθερία του συνεταιρίζεσθαι και της συλλογικής διαπραγμάτευσης	268
7.10.1.	Προβλήματα	268
7.10.2.	Δαμόκλειος διαπραγμάτευση	268
7.10.3.	Συμβαλλόμενα μέρη	269

7.10.4. Ελευθερίες συνένωσης, συλλογικής διαπραγμάτευσης και συλλογικής δράσης.....	269
7.10.4.1. Έννοια ελευθερίας	269
7.10.4.2. Μορφές συλλογικής δράσης.....	270
7.10.5. Ισχύς ευρωπαϊκής σ.σ.ε.	270
7.11. Πληροφόρηση, διαβούλευση και συμμετοχή εργαζομένων	271
7.11.1. Μορφές συμμετοχής	271
7.11.2. Δικαίωμα πληροφόρησης και διαβούλευσης	272
7.11.2.1. Γενικά	272
7.11.2.2. Αρχές.....	273
7.11.2.3. Όργανα συμμετοχής εργαζομένων.....	273
7.12. Ομαδικές απολύσεις.....	274
7.12.1. Έννοια	274
7.12.2. Ενημέρωση και διαβούλευση.....	275
7.12.3. Διαδικασία της ομαδικής απόλυσης.....	277
7.13. Ο Χάρτης των θεμελιωδών δικαιωμάτων της Ε.Ε.....	278
7.13.1. Εισαγωγή	278
7.13.2. Αξιοπρέπεια	278
7.13.3. Ελευθερίες	279
7.13.4. Ισότητα	282
7.13.5. Αλληλεγγύη	283
7.13.6. Δικαιώματα των πολιτών	285
7.13.7. Δικαιοσύνη.....	286
7.13.8. Γενικές διατάξεις	287

Περίληψη 288

Ερωτήσεις και θέματα για συζήτηση 290

Βιβλιογραφία 290

Κεφάλαιο 8: Πολιτικές Ανάπτυξης

8.1. Βιομηχανία - Βιοτεχνία	294
8.1.1. Γενικά	294
8.1.2. Ανταγωνιστικότητα βιομηχανίας.....	294
8.1.3. Ενίσχυση μικρομεσαίων επιχειρήσεων	295
8.1.4. Διακρατικές κοινές ΜΜΕ	296
8.2. Εμπόριο.....	297
8.2.1. Γενικά	297
8.2.2. Αρχές κοινής εμπορικής πολιτικής	298
8.2.3. Η Ε.Ε. και το διεθνές εμπόριο	298
8.3. Γεωργία.....	300

8.3.1.	Γενικά	300
8.3.2.	Αγροτική ανάπτυξη.	301
8.3.2.1.	Γενικά	301
8.3.3.	Πλαίσιο κοινοτικής στήριξης	301
8.3.3.1.	Στόχοι	301
8.3.3.2.	Πεδίο εφαρμογής	302
8.3.3.3.	Μέτρα αγροτικής ανάπτυξης	303
8.3.4.	Ενισχύσεις - Εξισωτική εισφορά	306
8.3.5.	Δασοκομία	306
8.4.	Αλιεία	307
8.4.1.	Γενικά	307
8.4.2.	Δημιουργία της ΚΑΠ	308
8.4.3.	Περιεχόμενο της ΚΑΠ	309
8.4.3.1.	Προστασία ιχθυοαποθεμάτων	310
8.4.3.2.	Διαρθρώσεις	310
8.4.3.3.	Η κοινή οργάνωση της αγοράς	311
8.4.3.4.	Σχέσεις με τρίτες χώρες	311
8.4.4.	Εφαρμογή της ΚΑΠ	311
8.4.5.	Εξασφάλιση συμμόρφωσης προς την ΚΑΠ	312
8.5.	Τουρισμός	313
8.5.1.	Γενικά	313
8.5.2.	Στοιχεία για τον ευρωπαϊκό τουρισμό	314
8.5.3.	Η σημασία του τουρισμού	315
8.5.4.	Επισημάνσεις της επιτροπής	316
8.6.	Διευρωπαϊκά δίκτυα	318
8.6.1.	Γενικά	318
8.6.2.	Μεταφορές	318
8.6.2.1.	Οδικές εμπορευματικές μεταφορές	319
8.6.2.2.	Επιβατικές οδικές μεταφορές	319
8.6.2.3.	Σιδηροδρομικές μεταφορές	320
8.6.2.4.	Θαλάσσιες μεταφορές	320
8.6.2.5.	Αεροπορικές μεταφορές	321
8.6.2.6.	Διευρωπαϊκά δίκτυα μεταφορών	321
8.6.3.	Εσωτερική αγορά ενέργειας	322
8.6.4.	Τεχνολογία πληροφοριών - Τηλεπικοινωνίες	323
8.6.4.1.	Κοινωνία πληροφοριών	323
8.6.4.1.1.	Στόχοι	323
8.6.4.1.2.	Προτεραιότητες	325
8.6.4.2.	Τηλεπικοινωνίες	325
8.6.4.3.	Ηλεκτρονικό εμπόριο	327

Περίληψη 328

Ερωτήσεις και θέματα για συζήτηση 329

Βιβλιογραφία 330

Κεφάλαιο 9: Πολιτικές Προστασίας

9.1.	Περιβάλλον	334
9.1.1.	Γενικά	334
9.1.2.	Μέσα εφαρμογής	336
9.1.3.	Στόχοι	337
9.1.4.	Διαδικασία	338
9.1.5.	Πέμπτο πρόγραμμα δράσης της Ε.Ε. για το περιβάλλον και την αειφόρο ανάπτυξη	339
9.1.5.1.	Γενικά	339
9.1.5.2.	Έννοια της αειφόρου ανάπτυξης	340
9.1.5.3.	Τομείς παρέμβασης	341
9.1.5.3.1.	Βιομηχανία	341
9.1.5.3.2.	Ενέργεια	343
9.1.5.3.3.	Μεταφορές	345
9.1.5.3.4.	Γεωργικός τομέας	346
9.1.5.3.4.1.	Γεωργία	346
9.1.5.3.4.2.	Δασοπονία	348
9.1.5.3.5.	Τουρισμός	349
9.1.5.4.	Τομείς εφαρμογής των στρατηγικών περιβαλλοντικής προστασίας	351
9.1.5.4.1.	Διαχείριση των αποβλήτων	352
9.1.5.4.2.	Η ρύπανση των υδάτων	353
9.1.5.4.3.	Η ρύπανση του αέρα	353
9.1.5.4.4.	Χλωρίδα και Πανίδα	354
9.1.5.4.5.	Οι φυσικοί και τεχνολογικοί κίνδυνοι	354
9.1.5.4.6.	Η διεύρυνση	354
9.1.5.4.7.	Η διεθνής συνεργασία	355
9.1.5.5.	Προοπτικές	356
9.2.	Προστασία του καταναλωτή	358
9.2.1.	Μέχρι τη Συνθήκη του Άμστερνταμ	358
9.2.2.	Μετά τη Συνθήκη του Άμστερνταμ	359
9.2.3.	Σχέδιο δράσης 1999-2001	360
9.2.4.	Προστασία καταναλωτών στην κοινωνία της πληροφορίας	361

9.3. Προστασία του ελεύθερου ανταγωνισμού	363
9.3.1. Περιεχόμενο έννοιας	363
9.3.1.1. Γενικά	363
9.3.1.2. Απαγορεύσεις	364
9.3.1.3. Εξαιρέσεις	365
9.3.2. Απαγόρευση ανταγωνιστικών συμπράξεων	365
9.3.2.1. Μορφές συμπράξεων	366
9.3.2.1.1. Συμφωνίες	366
9.3.2.1.2. Αποφάσεις	366
9.3.2.1.3. Εναρμονισμένη πρακτική	366
9.3.2.2. Προϋποθέσεις εφαρμογής της απαγόρευσης . .	367
9.3.2.2.1. Επηρεασμός του διακρατικού εμπορίου	367
9.3.2.2.2. Παρεμπόδιση ή νόθευση του ανταγωνισμού	368
9.3.2.2.3. Συνέπειες της απαγόρευσης	369
9.3.3. Απαγόρευση καταχρηστικής εκμετάλλευσης δεσπόζουσας θέσης	369
9.3.3.1. Έννοιες	369
9.3.3.1.1. Δεσπόζουσα θέση	369
9.3.3.1.2. Θέση στην αγορά	370
9.3.3.1.3. Καταχρηστική εκμετάλλευση	370
9.3.3.2. Συνέπειες	371
9.3.4. Έλεγχος της συγκέντρωσης των επιχειρήσεων	372
9.3.4.1. Γενικά	372
9.3.4.2. Έννοιες	373
9.3.4.3. Εκτίμηση των συγκεντρώσεων	374
9.3.4.4. Πότε δεν υπάρχει συγκέντρωση	375
9.3.4.5. Υπολογισμός του κύκλου εργασιών	376
9.3.4.6. Διαδικασία	376
9.3.5. Οι κρατικές ενισχύσεις	377
9.3.5.1. Γενικά	377
9.3.5.2. Πότε απαγορεύονται	378
9.3.5.3. Έννοια κρατικών ενισχύσεων	378
9.3.5.4. Εξαιρέσεις	380
9.3.5.4.1. Αυτόματες εξαιρέσεις	380
9.3.5.4.2. Δυνητικές εξαιρέσεις	380
9.3.5.5. Διαδικασία ελέγχου	382
9.3.6. Δημόσιες ή προνομιούχες επιχειρήσεις	383
9.3.6.1. Έννοια	383

9.3.6.2. Εξαιρέσεις	385
9.3.6.2.1. Γενικά	385
9.3.6.2.2. Προύποθέσεις εξαίρεσης	385
9.4. Κοινή εξωτερική πολιτική και πολιτική της ασφάλειας της Ε.Ε.	386
9.4.1. Γενικά	386
9.4.2. Οι παράγοντες άσκησης της ΚΕΠΠΑ	387
9.4.3. Τα μέσα της ΚΕΠΠΑ	389
9.4.3.1. Οι κοινές στρατηγικές	390
9.4.3.2. Οι κοινές θέσεις	390
9.4.3.3. Οι κοινές δράσεις	390
9.4.3.4. Η σύναψη διεθνών συμφωνιών	391
9.4.3.5. Οι δηλώσεις	391
9.4.3.6. Οι επαφές με τις τρίτες χώρες	391
9.4.4. Αποτελεσματικότητα της ΚΕΠΠΑ	392
9.5. Ευρωπαϊκή Αστυνομική Υπηρεσία (Europol)	394
9.5.1. Γενικά	394
9.5.2. Αρμοδιότητες	394
9.5.3. Σύστημα πληροφοριών	395
9.5.4. Κοινή εποπτική αρχή	397
9.5.5. Ευθύνη λόγω παράνομης ή λανθασμένης επεξεργασίας δεδομένων	398

Περίληψη **398**

Ερωτήσεις και θέματα για συζήτηση **400**

Βιβλιογραφία **400**

Κεφάλαιο 10: Πολιτικές για την Ποιότητα Ζωής

10.1. Πολιτισμός	405
10.1.1. Γενικά	405
10.1.2. Πρόγραμμα δράσης "Πολιτισμός 2000"	406
10.1.3. Οπτικοακουστική πολιτική	406
10.1.3.1. Γενικά	406
10.1.3.2. Νομοθετικές πράξεις	407
10.2. Δημόσια υγεία	409
10.2.1. Γενικά	409
10.2.2. Προγράμματα δράσης στον τομέα της υγείας	410
10.2.2.1. Καρκίνος	410
10.2.2.2. Το Aids και άλλες μεταδοτικές νόσοι	410
10.2.2.3. Η τοξικομανία	411

10.2.2.4. Το ντόπινγκ	412
10.2.3. Γενικής φύσεως ενέργειες	413
10.2.4. Συνεργασία Ε.Ε. και ΠΟΥ	414
10.2.5. Μελλοντική κοινοτική πολιτική	414
10.3. Παιδεία, επαγγελματική κατάρτιση, νεολαία	415
10.3.1. Γενικά	415
10.3.2. Στόχος της δράσης της Κοινότητας	416
10.3.2.1. Όσον αφορά την παιδεία	416
10.3.2.2. Όσον αφορά την επαγγελματική κατάρτιση	416
10.3.2.3. Ενέργειες	417
10.3.2.3.1. Γενικά	417
10.3.2.3.2. Εκπαίδευση	418
10.3.2.3.3. Κατάρτιση	419
10.3.2.3.4. Νεολαία	419
10.3.2.3.5. Άνοιγμα προς τρίτες χώρες	419
10.3.2.3.6. Αναγνώριση τίτλων	420
10.3.3. Διακήρυξη της Πράγας	421

Περίληψη **423**

Ερωτήσεις και θέματα για συζήτηση **424**

Βιβλιογραφία **425**

ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΓΕΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ **427**